

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ la proiectul de lege pentru modificarea Codului de executare al Republicii Moldova nr.443/2004 (nr.104 din 14.04.2023)

În temeiul art.54 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege pentru modificarea Codului de executare al Republicii Moldova nr.443/2004 și comunică următoarele.

I. Aspecte de ordin general.

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde prevederilor art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Prin natura relațiilor sociale reglementate, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice și este în concordanță cu prevederile art.66 din Constituția Republicii Moldova.

3. Elaborarea proiectului de lege a fost generată de necesitatea îmbunătățirii prevederilor Codului de executare și racordării acestuia la realitățile actuale pe segmentul respectării drepturilor omului în instituțiile penitenciare vis-a-vis de condamnați.

4. Conform Notei informative pentru implementarea proiectului de lege nu sunt necesare surse financiare bugetare suplimentare.

II. Referitor la procedura de înaintare spre examinare în Parlament:

- Direcția generală juridică concluzionează că proiectul de lege nu întrunește exigențele de accesibilitate, previzibilitate și claritate - elemente caracteristice calității unui act normativ, care constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr. 21 din 22 iunie 2016, § 55).

- Asupra obligativității respectării art.40 din Legea nr.100/2017 care stabilește expres actele obligatorii ce constituie dosarul de însoțire a proiectului actului normativ. Astfel, proiectul actului normativ urma a fi prezentat autorității publice cu competență de adoptare împreună cu dosarul de însoțire, care conține: nota informativă; avizele și recomandările, în original, recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice; rapoartele de expertiză, în original; sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, indicându-se acceptarea sau argumentarea respingerii propunerilor, obiecțiilor și recomandărilor și alte materiale, după caz, în baza cărora a fost elaborat proiectul de act normativ. Constatăm lipsa avizelor, recomandărilor și rapoartelor de expertiză.

- În vederea respectării art.21 alin.(1) lit.e) și art.32 alin.(1) și alin.(4) din Legea nr.100/2017, relevant ca proiectul de lege să fie supus consultării publice, expertizării și avizării de către autoritățile ale căror competență au tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului de lege. Remarcăm lipsa expertizelor menționate, precum și lipsa avizelor autorităților publice centrale de resort.

- Fără a diminua importanța și necesitatea proiectului de lege, atenționăm asupra nerespectării prevederilor art.3 din Legea nr.100/2017 cu referire la oportunitatea, coerența și consecvența normelor propuse în proiect și locul acestora în cadrul juridic existent. Cu referire la concordanța proiectului de lege cu cadrul normativ în vigoare atenționăm asupra necesității de corelare a prevederilor acestuia cu prevederile Codului penal nr.985/2002, Codului de procedură penală nr.122/2003 și Legii cu privire la sistemul administrației penitenciare nr.300/2017.

III. Obiecții și propuneri de ordin juridic. Respectarea procedeeleor de tehnică legislativă.

Cu referire la Art.I din proiectul de lege:

a) La pct.2 ce modifică art.210¹.

- Pentru comprehensivitatea ulterioară a prevederilor legii considerăm oportună divizarea articolului menționat în două articole separate, care ar reglementa 1) segmentul dreptului la petiționare și 2) modalitatea și măsurile de examinare a petițiilor;

- Sugerăm reexaminarea conținutului alin.(1) prin prisma al.(2) al art.72 din Codul administrativ care prevede expres că "Petiția poate fi: a) depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poșta sau fax; b) transmisă în formă electronică; c) depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal";

- La alin.(2), în prima propoziție, după cuvântul "instituției" se va completa cu cuvântul "penitenciare". Întru evitarea unor interpretări eronate cuvintele "la un cost minim" se vor exclude;

- La alin.(4) cuvântul "personal" se va exclude;

- Atragem atenția la alin.(5), textul căruia comportă un caracter ambiguu și nu corespunde criteriilor de calitate a legii prevăzute de alin.(3) al art.60 din Legea nr.100/2017 și anume clarității, integralității și caracterului practic.

b) La pct.4.

- Constatăm că propunerea de modificare a alineatului (8) a art.221¹ vine în contradicție directă cu alin.(9) al aceluiași articol și alin.(2) al art.223¹. Întru evitarea dublării competențelor Ministerului Justiției și Administrației Naționale a Penitenciarelor atenționăm asupra necesității revizuirii normelor propuse prin prisma normelor existente.

- Considerăm irelevantă trimiterea la alin.(2) al art.273 din Codul de procedură penală, or articolul menționat prevede organele de constatare, competența și acțiunile acestora în cazul urmăririi penale, astfel fiind neaplicabile condamnaților aflați în locuri de detenție. În această ordine de idei pledăm pentru menținerea redacției actuale a alin.(8) al art.221¹. Aceeași obiecție este valabilă și pentru pct.5 ce prevede modificarea art.221² alin.(5).

c) La pct.6 (ce ține de modificarea art.232):

- Conform cadrului normativ existent, în cazul în care se constată urme de violență, tratamente cu cruzime, inumane sau degradante ori de alte rele tratamente sau persoana condamnată acuză violență, medicul care efectuează examenul medical are obligația de a consemna în fișa medicală cele constatate și declarațiile persoanei condamnate în legătură cu acestea sau cu orice altă agresiune **și de a anunța imediat șeful instituției penitenciare**, care sesizează procurorul și Avocatul Poporului sau, în cazurile privind condamnații minori, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului în termen de 24 de ore. Proiectul de lege vine să excludă din rândul responsabililor de protejarea drepturilor condamnaților șeful instituției penitenciare. Constatăm că, în Nota informativă autorii nu au argumentat necesitatea excluderii din procesul supravegherii ordinii în instituția penitenciară a unei verigi importante, precum șeful instituției penitenciare. În această ordine de idei, sugerăm reexaminarea oportunității modificării articolului în cauză.

- În alin.(4) cuvântul "printr-un" se substitui cu cuvântul "prin".

- Este inacceptabilă abrogarea alineatului (5) din art.232, or excluderea acestei prevederi va avea drept consecință apariția focarelor de boli contagioase în instituțiile penitenciare și riscului eminent de

îmbolnăvire a deținuților. Considerăm imperios necesar ca, condamnații bolnavi de tuberculoză, boli venerice, alcoolism, narcomanie sau toxicomanie să fie obligatoriu supuși tratamentului. Astfel, optăm pentru menținerea în vigoare a alineatului (5).

d) La pct.8. sugerăm revizuirea intenției de modificare a art.236¹ alin.(1) în redacția propusă. Considerăm că deținuții trebuie să poarte răspundere pentru prejudiciile cauzate în cazurile de **simulare conștientă** a bolilor. Dacă automutilarea are la bază devieri psihice ce survin drept consecință a deținerii, simularea conștientă a bolilor poartă un caracter bine determinat și comportă claritate în gândire.

e) Nu susținem abrogarea articolelor 242¹ și 242² prevăzută în **pct.9**, or considerăm că obligațiile și interdicțiile condamnaților trebuie să se regăsească în Codul de executare.

f) La pct.11.:

- În cazul **izolării disciplinare**, considerăm oportun de a opera cu termenii "femei" "bărbați" în loc de "condamnatei mature de sex feminin/condamnatului matur de sex masculin". Tot la acest capitol, atragem atenția că nu este clar dacă sunt supuși izolării disciplinare deținuții minori.

- Propunem excluderea alin.(9), întrucât Codul de executare și Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.583 din 26.05.2006 sunt actele normative care stabilesc expres măsurile disciplinare și modalitatea de aplicare a acestora.

g) La pct.12. Nu putem susține redacția nouă a art.246¹ propusă prin proiectul de lege. Individualizarea pedepsei reprezintă procedura de adaptare a unei pedepse la o serie de factori socioumani. Practica demonstrează că persoane diferite pot săvârși același tip de infracțiune, motivele, cauzele și circumstanțele comiterii acestora fiind diferite, astfel încât fiecare situație necesită abordare individuală. Autorii propun redacție nouă a art.246¹ ignorând elementele principale ale individualizării sancțiunilor. Remarcăm că, redacția nouă a articolului poartă un carter generalist, chiar ambiguu, ceea ce ne face să insistăm asupra menținerii redacției în vigoare a art.246¹, or actualmente acest articol conține reglementări clare privind aplicarea corectă și uniformă a principiului individualizării sancțiunii disciplinare.

h) Cu privire la redacția nouă a art.248 din Codul de executare.

Redacția actuală a Articolul 248 prevede procedura de stingere a sancțiunilor disciplinare. Procedura de stingere a sancțiunilor presupune executarea sancțiunii, iar dacă după expirarea unui termen anumit de la ultima sancțiune disciplinară condamnatului nu i se aplică o nouă sancțiune, condamnatul va fi considerat nesancționat. Stingerea sancțiunii

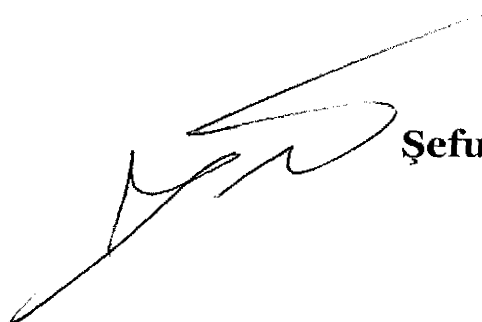
disciplinare nu poate fi echivalată cu anularea acesteia, or anularea poate avea loc înainte de timp. În această ordine de idei, este imperios de a revizui oportunitatea înlocuirii articolului cu privire la stingerea sancțiunilor cu articolul privind anularea sancțiunii disciplinare, întrucât sunt două proceduri diferite și în opinia noastră ambele proceduri trebuie reglementate.

În același context, atragem atenția că prin introducerea redacției noi a art.246, 246¹, 247, 248 și 248¹ autorii au restrâns și omis elemente esențiale ale procedurii de anulare a sancțiunilor (de ex. nu sunt prevăzute cazurile când anularea măsurii disciplinare are loc prin hotărârea instanței de judecată și când anulare are loc prin decizia directorului ANP), aceeași atenționare ține și de procedura de contestare a deciziilor de sancționare (nu este stabilit deciziile cui pot fi contestate) ș.a. Considerăm că articolele vizate în redacția în vigoare, conțin prevederi mult mai clare decât cele propuse prin proiectul de lege, este inacceptabilă introducerea unor reglementări cu carter superficial, ce nu comportă plus valoare cadrului normativ existent, astfel ținem să reamintim prevederile art.60 din Legea nr.100/2017 care stabilește *"Codul este un act normativ [...] care cuprinde, într-un sistem unitar, cele mai importante norme juridice dintr-o anumită ramură a dreptului. Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative: a) precizia; b) claritatea; c) logica; d) integralitatea; e) caracterul practic."*

i) În pct.16, în cazul alineatului (3) al art.257¹, se va menționa modificarea lit.b).

Întru respectarea art.54 din Legea nr.100/2017 proiectul de lege se va supune unei prelucrări redacționale și ortografice și se va revizui textul acestuia întru ajustarea la exigențele normelor tehnicii legislative.

Asupra oportunității adoptării proiectului de lege urmează să se pronunțe Parlamentul în ședința plenară.

**Șeful Direcției generale
Ion CREANGĂ**